

УДК 342.951 (477)

**СИСТЕМА ПРИНЦИПІВ
ДІЯЛЬНОСТІ МІСЦЕВОГО
САМОВРЯДУВАННЯ В УМОВАХ
СТАЛОГО РОЗВИТКУ**

Володимир ЧУМАК

доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри

Харківський національний університет
імені В.Н. Каразіна (Харків)

<https://orcid.org/0000-0002-6171-2250>

У статті визначено систему принципів місцевого самоврядування в умовах сталого розвитку.

Зазначається, що під засадами місцевого самоврядування в Україні слід розуміти сформовані практикою основні, керівні принципи, закріплені в Конституції України, Законі України «Про місцеве самоврядування в Україні» та інших нормативно-правових актах, на яких базується діяльність місцевого самоврядування.

Наголошується, що систему принципів діяльності ОМС в умовах сталого розвитку розуміють як сукупність взаємопов'язаних, взаємообумовлених засад, сукупність яких спрямована на забезпечення ефективного функціонування діяльності ОМС в умовах сталого розвитку.

Принципи діяльності місцевого самоврядування в умовах сталого розвитку систематизовано в чотири групи: конституційні, загальносоціальні, внутрішньо-організаційні та організаційно-тактичні.

До конституційних принципів належать: принцип утвердження і забезпечення прав і свобод громадянина; принцип рівності громадян перед законом; принцип верховенства права; принцип законності; народовладдя; принцип законності; принцип відкритості; принцип колегіальності; принцип соціальної справедливості; принцип диференційованого підходу; принцип толерантності.

До групи загальносоціальних прин-

UDC 342.951 (477)

**SYSTEM OF PRINCIPLES OF
LOCAL SELF-GOVERNMENT
ACTIVITY IN CONDITIONS OF
SUSTAINABLE DEVELOPMENT**

Chumak, Volodymyr V.

Doctor of Law Sciences, Professor,
Professor of the Department

Kharkiv National University
named after V.N. Karazin
(Kharkiv)

The article defines the system of principles of local self-government in conditions of sustainable development.

It is noted that the principles of local self-government in Ukraine should be understood as the basic, guiding principles formed by practice, enshrined in the Constitution of Ukraine, the Law of Ukraine "On Local Self-Government in Ukraine" and other legal acts, on which the activities of local self-government are based.

It is emphasized that the system of principles of local self-government activities in conditions of sustainable development is understood as a combination of interconnected, mutually determined principles, the totality of which is aimed at ensuring the effective functioning of local self-government activities in conditions of sustainable development.

The principles of local self-government activity in conditions of sustainable development are systematized into four groups: constitutional, general social, intra-organizational, and organizational-tactical.

Constitutional principles include: the principle of affirming and ensuring the rights and freedoms of a citizen; the principle of equality before the law of citizens; the principle of the rule of law; principle of legality; people's power; principle of legality; the principle of openness; the principle of collegiality; the principle of social justice; the principle of a differentiated approach

ципів належать: демократизм; прозорість; людяність; суспільна довіра; поєднання місцевих і державних інтересів; виборність; зовнішня взаємодія; підконтрольність і підзвітність; судовий захист прав місцевого самоврядування.

До групи внутрішньоорганізаційних принципів входять: принцип професіоналізму та компетентності; принцип науковості; принцип прогнозування та планування; структурно-функціональний принцип; принцип внутрішньої взаємодії, принцип державної підтримки та гарантій місцевого самоврядування.

До організаційно-тактичних принципів належать: наступальність; ефективність; мобільність; безперервність; поєднання відкритості та конспіративності; недопущення розголошення конфіденційної інформації.

Ключові слова: міське самоврядування, сталий розвиток, система, принципи, діяльність, особливість, закон, нормативно-правові акти, Україна

На всіх етапах розвитку сучасного суспільства однією з найважливіших функцій держави було забезпечення прав, свобод і законних інтересів людини та громадянина. Реалізація цієї функції в умовах Європейської інтеграції та трансформацій свідомості сучасного суспільства, які мають місце на цей час, обумовлюють перегляд традиційних уявлень правової науки щодо принципів юридичної діяльності, у тому числі адміністративної.

Принципи утворюють певну систему, за допомогою якої можливо глибоко дослідити будь-яку діяльність. Зокрема, це стосується й діяльності місцевого самоврядування в умовах сталого розвитку.

Система принципів діяльності місцевого самоврядування в умовах сталого розвитку постійно розвивається та удосконалюється. Це пов'язано з демократизацією суспільства та проведенням в Україні адміністративної реформи.

Принципи, їх зміст та значення є одними із основних і складних питань будь-якої галузі наукового знання, будь-якого виду людської діяльності. Не є винятком і діяльність місцевого самоврядування в умовах сталого розвитку, якій об'єктивно притаманні свої принципи.

Загальні питання діяльності місцевого самоврядування були предметом наукових досліджень В.Б. Авер'янова, М.І. Ануфрієва, Г.В. Атаманчука, О.М. Бандурки, О.І. Безпалової, Ю.П. Битяка, В.М. Гаращука, О.П. Гетьманець, І.П. Голосніченка, С.М. Гусарова, С.Ф. Денисюка, В.О. Заросило, Д.П. Калаянова, Т.О. Коломонець, В.К. Колпакова, А.Т. Комзюка, М. Н. Курка, К.Б. Левченко, В.В. Мартиновського, О.І. Миколенка, О.М. Музичука, О.В. Негодченка, О.І. Остапенка, В.П. Петкова, В.М. Плішкіна, О.С. Проневича, О.П. Рябченко, О. Ю. Синявської, А.О. Собакаря, Х.П. Ярмачі, О.Н. Ярмиша та інших науковців. Однак, незважаючи на достатньо велику кількість наукових праць з різних напрямків діяльності місцевого самоврядування, питання системи принципів діяльності місцевого самоврядування в умовах сталого розвитку, висвітлені фрагментарно, в межах більш широкої правової проблематики, відповідно залишилися невирішеними проблеми теоретичного, організаційного і

ach; the principle of tolerance.

The group of general social principles includes: democracy; transparency; humanity; public trust; combination of local and state interests; electability; external interaction; controllability and accountability; judicial protection of the rights of local self-government.

The group of intra-organizational principles includes: the principle of professionalism and competence; principle of scientificity; the principle of forecasting and planning; structural and functional principle; the principle of internal interaction, the principle of state support and guarantees of local self-government.

Organizational and tactical principles include: offensiveness; efficiency; mobility; continuity; a combination of openness and conspiratoriality; preventing disclosure of confidential information.

Keywords: local self-government, sustainable development, system, principles, activity, feature, law, normative legal acts, Ukraine

правового характеру їх діяльності, що підкреслює доцільність наукового пошуку з досліджуваних питань.

Таким чином, необхідність удосконалення та системного оновлення діяльності місцевого самоврядування в умовах сталого розвитку, форм та методів їх управлінської діяльності, систему принципів діяльності місцевого самоврядування в умовах сталого розвитку та відсутність комплексних наукових досліджень цієї проблематики обумовлюють актуальність і вказують на необхідність комплексного дослідження системи принципів діяльності місцевого самоврядування в умовах сталого розвитку.

Метою цієї статті є визначення систему принципів діяльності місцевого самоврядування в умовах сталого розвитку.

Діяльність місцевого самоврядування в Україні базується на певних принципах, виражених у змісті правових норм та закріплених у статтях Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» [1], а також в інших нормативно-правових актах, що складають правову основу діяльності місцевого самоврядування в Україні.

О.Ф. Скакун пропонує класифікацію всіх принципів права за змістом і поділяє їх на загальносоціальні та спеціально-соціальні (юридичні). До загальносоціальних принципів права вона відносить: економічні; соціальні; політичні; ідеологічні; морально-духовні тощо, а до спеціально-соціальних (юридичних) – загальні; галузеві та міжгалузеві [2, с. 241–242]. Ю.А. Ведерніков та В.С. Грекул теж поділяють усі принципи на загальносоціальні та спеціально-соціальні (юридичні), серед останніх виділяють загально-правові; міжгалузеві; галузеві та принципи правових інститутів [3, с. 79–80]. П.М. Рабінович застосовує інший критерій та виділяє такі види принципів права: загальнолюдські (цивілізаційні); типологічні принципи об'єктивного юридичного права; конкретно-історичні; галузеві; міжгалузеві [4, с. 99].

Згідно зі ст. 2 ЗУ «Про місцеве самоврядування в Україні» місцеве самоврядування в Україні - це гарантоване державою право та реальна здатність територіальної громади - жителів села чи добровільного об'єднання у сільську громаду жителів кількох сіл, селища, міста - самостійно або під відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України [1].

У зв'язку з цим вважаємо за доцільне спочатку розглянути існуючі в юридичній літературі погляди щодо принципів діяльності органів виконавчої влади [1]. Д.М. Овсянко вважає, що принципи організації та діяльності органів виконавчої влади поділяються на:

- загальні (народовладдя, верховенство закону, розподілу і взаємостримання влади, розмежування повноважень федеральних і регіональних органів, законність, гласність, пріоритет і гарантування прав особистості, федеральний устрій, централізація, плановість, відповідальність, науковість, облік національних особливостей, диференціація (розподіл) та фіксування функцій і повноважень органів);

- організаційні (галузевий, міжгалузевий, територіальний, єдиноначальності, поєднання колегіальності і єдиноначальності) [5, с. 21].

Адміністративне право керується основними принципами, спільними з тими, на базі яких відбувається реалізація виконавчої влади. Розглянемо запропоновані теоретиками основні погляди щодо системи принципів адміністративного права. Так, О.П. Коренев до загальних принципів адміністративного права відносив: науковість (об'єктивність); демократичний централізм; єдність рівних прав та рівних обов'язків; соціалістичний інтернаціоналізм; соціалістичну законність [6, с. 72–78]. На думку Д. Галлігана, В.В. Полянського та Ю.М. Старилова, доцільно виокремлювати конституційні (політико-юридичні) та організаційні принципи адміністративного права. До конституційних принципів адміністративного права належать: принцип законності; принцип пріоритету прав і свобод людини та громадянина, їх безпосередньої дії та правового захисту; принцип єдності (федералізму); принцип поділу державної влади на законодавчу, виконавчу та судову гілки; принцип забезпечення права громадян на участь у державному управлінні; принцип ефективного управління; принцип рівності громадян перед законом; принцип гуманізму. Організаційно-функціональними

принципами визнаються: підконтрольність та підзвітність державних органів і державних службовців (принцип вертикальної підзвітності в системі управління); єдність основних вимог, які висуваються до державного управління; професіоналізм і компетентність державних службовців при здійсненні державного управління; гласність при здійсненні державного управління; відповідальність державних органів за прийняті адміністративні акти (рішення); відповідальність державних службовців за невиконання або неналежне виконання своїх посадових обов'язків; обов'язковість урахування наукових засад організації державного управління [7, с. 199–216].

А.М. Головістікова, розглядаючи систему адміністративного права, виділяє: принцип пріоритету особистості, її прав, свобод та інтересів; принцип поділу влади; принцип федералізму; принцип законності; принцип гласності; принцип відповідальності [8, с. 14].

Г.Й. Ткач серед сучасних принципів адміністративного права виділяє:

– конституційні (законності; пріоритету прав та свобод людини і громадянина; рівності громадян перед законом; демократизму нормотворчості і реалізації права; взаємної відповідальності між державою і людиною);

– організаційно-функціональні принципи (підзвітність і підконтрольність державних органів; відкритість та прозорість; ефективність, неупередженість; професіоналізм і компетентність державних службовців) [9, с. 36–37].

Ю.П. Битяк пропонує поділяти принципи на внутрішні та зовнішні, а останні – на загальносоціальні та спеціально-галузеві. До внутрішніх належать: відповідність адміністративного права положенням Конституції України; верховенство адміністративно-правового закону в системі нормативних актів, які містять адміністративно-правові норми; наявність власного підґрунтя формування й розвитку; спеціалізація; відповідність адміністративно-правових законів певним положенням міжнародно-правових актів. Разом із тим, спеціально-галузеві принципи адміністративного права поділяються на основні принципи та принципи формування й функціонування його відповідних частин (інститутів). До основних принципів галузі адміністративного права належать: служіння органів виконавчої влади та їх апарату суспільству й людині; обмеженість втручання органів виконавчої влади у громадянське й особисте життя людини; повнота прав і свобод громадян в адміністративно-правовій сфері; взаємна відповідальність; визначення мінімально необхідних повноважень органів виконавчої влади; оптимальне доповнення і урівноваження державно-владних повноважень органів виконавчої влади з повноваженнями органів самоврядування [10, с. 254].

Отже, проведений аналіз думок учених щодо класифікації принципів адміністративного права показує, що більшість науковців додержуються однакових поглядів щодо цього питання та поділяють принципи на загальні і спеціальні.

Принципи адміністративної діяльності місцевого самоврядування в умовах сталого розвитку реалізуються та орієнтуються з огляду на принципи адміністративного права.

Щодо питання, які ж принципи входять до системи принципів діяльності місцевого самоврядування в умовах сталого розвитку, учені адміністративісти досі не прийшли до консенсусу.

У зв'язку з цим, з метою побудови власної системи принципів адміністративної діяльності місцевого самоврядування в умовах сталого розвитку, вважаємо за необхідне проаналізувати погляди учених щодо цього питання.

Так, О.П. Коренєв поділяє принципи місцевого самоврядування в умовах сталого розвитку на соціально-правові (гуманізм, соціальна справедливість, демократизм, опора на підтримку та довіру народу, законність, науковість, поєднання гласності та професійної таємниці) та організаційні. Система організаційних принципів включає в себе дві групи: а) принципи побудови апаратів і служб, які здійснюють адміністративну діяльність (галузевий, територіальний, лінійний, функціональний, подвійного підпорядкування); б) принципи їх діяльності (раціональний розподіл повноважень між суб'єктами адміністративної діяльності, відповідальність суб'єктів цієї діяльності за результати їх роботи, поєднання єдиноначальності і колегіальності) [11, с. 48–56].

Я.М. Когут вважає, що органи державної влади, здійснюють свою діяльність на основі соціально-правових принципів, які закріплені в Конституції України [12, с. 16].

М.О. Тучак поділяє принципи на загально-гуманітарні (демократизм, гуманізм, соціальна справедливість, пріоритет прав і свобод людини і громадянина та ін.), соціально-правові (взаємопорозуміння із населенням, законність, науковість, поєднання гласності і професійної таємниці) та організаційні [13, с. 30–36].

Згідно зі ст. 4 ЗУ «Про місцеве самоврядування в Україні» Місцеве самоврядування в Україні здійснюється на принципах: народовладдя; законності; гласності; колегіальності; поєднання місцевих і державних інтересів; виборності; правової, організаційної та матеріально-фінансової самостійності в межах повноважень, визначених цим та іншими законами; підзвітності та відповідальності перед територіальними громадами їх органів та посадових осіб; державної підтримки та гарантії місцевого самоврядування; судового захисту прав місцевого самоврядування [1].

Дослідивши роботи попередників, які займалися теоретичними проблемами адміністративної діяльності місцевого самоврядування в умовах сталого розвитку, ми дійшли висновку, що поряд з тим, що вони не містять дефініції «принципи діяльності місцевого самоврядування в умовах сталого розвитку», деякі з них обмежуються лише їх перерахуванням, без систематизації, без розкриття змісту та сутності кожного принципу окремо.

У зв'язку з цим настає необхідність вироблення власної системи принципів діяльності місцевого самоврядування в умовах сталого розвитку із розкриттям змісту та сутності кожного з них.

Спочатку вважаємо доцільним висвітлити гносеологічний зміст терміну «система».

У словниках поняття «система» розглядається як: порядок, зумовлений правильним, планомірним розташуванням і взаємним зв'язком частин чого-небудь [14, с. 1320]; безліч пов'язаних між собою елементів, які складають визначене цілісне утворення [15, с. 320]; поєднання однорідного знання в одне ціле, виходячи з якої-небудь ідеї, з метою пізнання якої-небудь галузі явищ або всієї світобудови [16, с. 533]; визначений порядок у розташуванні та зв'язку дій; форма організації чого-небудь; щось ціле, яке являє собою єдність закономірно розташованих частин, які перебувають у взаємному зв'язку [17, с. 749].

Т.А. Пузанова, говорячи про систему принципів, визначає її як інтеграційне за своєю природою явище, що представляє єдність, взаємодію і взаємообумовленість структурних компонентів єдиного, цілісного поняття. З огляду на наведені визначення, кожен із принципів системи відіграє самостійну роль, характеризує галузь права в цілому, окрему стадію чи окремий процесуальний інститут, але між ними існує тісна взаємодія, яка характеризується спільною метою та завданнями [18, с. 83].

Діяльність органу виконавчої влади, базується на певній системі принципів, виражених у змісті правових норм та закріплених у статтях Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», а також в інших нормативно-правових актах, що складають правову основу діяльності місцевого самоврядування.

Потрібно зазначити, що більшість науковців вважають, що діяльність місцевого самоврядування в умовах сталого розвитку повинна ґрунтуватися на загальних принципах і спеціальних, тобто тих, які властиві тільки цій специфічній діяльності.

Але ми переконані, що існуюча система принципів не враховує в повній мірі своєрідність діяльності місцевого самоврядування в умовах сталого розвитку і тому є незавершеною [19, с. 180, 20, с. 1, 21, с. 108, 22, с.235].

Вважаємо, що система принципів діяльності місцевого самоврядування в умовах сталого розвитку – це поєднання пов'язаних між собою, взаємообумовлених принципів, сукупність яких спрямована на забезпечення ефективного функціонування діяльності місцевого самоврядування в умовах сталого розвитку.

Узагальнивши та проаналізувавши запропоновані фахівцями класифікації принципів, ми пропонуємо власну систему принципів діяльності місцевого самоврядування в умовах сталого розвитку.

Вважаємо за необхідне поділити їх на конституційні, загальносоціальні, внутрішньо-організаційні та організаційно-тактичні.

До конституційних принципів вважаємо за доцільне віднести: принцип утвердження і забезпечення прав і свобод громадянина; принцип рівності перед законом громадян; принцип верховенства права; принцип законності; народовладдя; принцип законності; принцип гласності; принцип колегіальності; принцип соціальної справедливості; принцип диференційованого підходу; принцип толерантності.

Загальносоціальні принципи слід розділити на принципи: демократизму; прозорості; гуманності; довіри населення; поєднання місцевих і державних інтересів; виборності; зовнішньої взаємодії; підконтрольності та підзвітності; судового захисту прав місцевого самоврядування.

До внутрішньоорганізаційних принципів пропонуємо віднести: принцип професіоналізму та компетентності; принцип науковості; принцип прогнозування і плановості; структурно-функціональний принцип; принцип внутрішньої взаємодії, принцип державної підтримки та гарантії місцевого самоврядування.

У свою чергу організаційно-тактичні принципи доцільно розділити на: наступальності; мобільності; безперервності; поєднання відкритості та конспіративності; недопущення розголошення конфіденційної інформації.

Отже, запропоновані принципи у сукупності утворюють методологічну основу місцевого самоврядування в умовах сталого розвитку, пронизують усі її види, форми та методи.

Підсумовуючи зазначене вище, ми дійшли висновку, що під принципами місцевого самоврядування в Україні слід розуміти сформовані практикою, закріплені в Конституції України, Законі України «Про місцеве самоврядування в Україні» та інших нормативно-правових актах основоположні, керівні засади, на яких ґрунтується діяльність місцевого самоврядування.

Принципи утворюють певну систему, за допомогою якої можливо глибоко дослідити будь-яку діяльність. Зокрема, це стосується і діяльності місцевого самоврядування в умовах сталого розвитку. Під системою принципів діяльності місцевого самоврядування в умовах сталого розвитку розуміти поєднання пов'язаних між собою, взаємообумовлених принципів, сукупність яких спрямована на забезпечення ефективного функціонування діяльності місцевого самоврядування в умовах сталого розвитку.

Вважаємо за необхідне систематизувати принципи у чотири групи: конституційні, загальносоціальні, внутрішньоорганізаційні та організаційно-тактичні.

До конституційних принципів слід віднести: принцип утвердження і забезпечення прав і свобод громадянина; принцип рівності перед законом громадян; принцип верховенства права; принцип законності; народовладдя; принцип законності; принцип гласності; принцип колегіальності; принцип соціальної справедливості; принцип диференційованого підходу; принцип толерантності.

До групи загальносоціальних принципів вважаємо за доцільне віднести: демократизму; прозорості; гуманності; довіри населення; поєднання місцевих і державних інтересів; виборності; зовнішньої взаємодії; підконтрольності та підзвітності; судового захисту прав місцевого самоврядування.

До групи внутрішньоорганізаційних принципів доцільно включити: принцип професіоналізму та компетентності; принцип науковості; принцип прогнозування і плановості; структурно-функціональний принцип; принцип внутрішньої взаємодії, принцип державної підтримки та гарантії місцевого самоврядування.

У свою чергу організаційно-тактичні принципи доцільно розділити на наступні: наступальності; мобільності; безперервності; поєднання відкритості та конспіративності; недопущення розголошення конфіденційної інформації.

Перспективними подальшими науковими дослідженнями слід визначити сутність та особливості система принципів діяльності місцевого самоврядування в умовах сталого розвитку в країнах-членах Європейського союзу.

Посилання:

1. Про місцеве самоврядування в Україні: закон України від 21 травня 1997 року № 280/97-ВР / URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Скакун О. Ф. Теория государства и права : учебник. Харьков : Консум; Ун-т внутр. дел, 2010. 704 с.
3. Ведерніков Ю. А. Теорія держави та права : навч. посіб. / Ю. А. Ведерніков, В. С. Грекул ; МОН України ; МВС України, Юрид. акад. 4-те вид., перероб. і допов. Київ : Центр навч. літ., 2005. 224 с.
4. Рабінович П. М. Основи загальної теорії права та держави : навч. посіб. 5-те вид., зі змін. Київ : Атіка, 2011. 176 с.
5. Овсянко Д. М. Административное право в схемах и определениях : учеб. пособие. К. : Юристь, 2011. 77 с.
6. Коренев А. П. Принципы современного административного права. Правоведение. 1997. № 3. С. 72–78.
7. Галлиган Д. Полянский В. В., Стариков Ю. Н. Административное право: история развития и основные современные концепции. К. : Юристь, 2012. 410 с.
8. Головистикова А. Н. Административное право в таблицах и схемах : учеб. пособие. К. : Эксмо, 2007. 320 с.
9. Ткач Г. Сучасні принципи адміністративного права та їх концептуальне значення для оновлення змісту українського адміністративного права. Законодавство України. Науково-практичні коментарі. 2016. № 8. С. 34–41.
10. Адміністративне право України : підручник / за ред. Ю. П. Битяка. Київ : Юрінком Інтер, 2015. 544 с.
11. Административная деятельность органов внутренних дел. Часть общая : учебник / под ред. А. П. Коренева. Киев : МЮИ МВД: Щит-М, 1999. 308 с.
12. Адміністративна діяльність : навч. посіб. / М. В. Ковалів, З. Р. Кісіль, Д. П. Калаянов та ін. Київ : Прав. єдність, 2019. 432 с.
13. Тучак М. О. Адміністративно-правові засади діяльності дільничних інспекторів міліції : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Тучак Микола Олексійович. Київ, 2002. 208 с.
14. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. Київ ; Ірпінь : Перун, 2005. 1728 с.
15. Философский словарь / под ред. М. М. Розенталя и П. Ф. Юдина. 2-е изд., испр. и доп. К. : Политиздат, 1998. 432 с.
16. Брокгауз Ф. А. Энциклопедический словарь. Современная версия / Ф. А. Брокгауз, И. А. Ефрон. К. : Эксмо, 2015. 672 с.
17. Философский словарь / авт.-сост.: И. В. Андрущенко, О.А. Вусатюк, С.В. Линецкий, А.В. Шуба. Киев : А.С.К., 2006. 1056 с.
18. Пузанова Т. А. Принципы організації та проходження служби в ОВС України: адміністративно-правове закріплення та реалізація : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Харків, 2014. 250 с.
19. Teremetskyi V., Solyannik K., Zakomorna K., Poproshaieva O., Yakovchuk Ya. (2021). Fiscal Decentralization of Ukraine: Search for new Approaches for the Development of Local Self-government. Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice. 2021. Vol. 2. No. 37. P. 180–189. <https://doi.org/10.18371/fcaptp.v2i37.229957>. (Web of Science)
20. Teremetskyi V., Velychko V., Lialiuk O., Gutsul I., Smereka S., Sidliar V. Challenges for local authorities: the politics and practice of financial management in the way for Sustainable Development. Journal of Legal, Ethical and Regulatory Issues. 2021. Vol. 24, Special Issue 1: Business Ethics and Regulatory Compliance, 1-7. URL: <https://www.abacademies.org/abstract/challenges-for-local-authorities-the-politics-and-practice-of-financial-management-in-the-way-for-sustainable-developme-11807.html> (Scopus)
21. Теремецький В.І., Журавель Я.В. Діджиталізація як організаційна основа оптимізації органів виконавчої влади. Приватне та публічне право. 2020. № 2. С. 108–112.
22. Чумак В. В. Адміністративно-правові засади діяльності поліції Грузії, країн Балтії та України: порівняльний аналіз : монографія. Харків : Константа, 2019. 490 с.

Статтю було подано
Статтю було доопрацьовано
Статтю було прийнято

20.07.2023
21.07.2023
25.07.2023

The article was submitted
The article was revised
The article was accepted